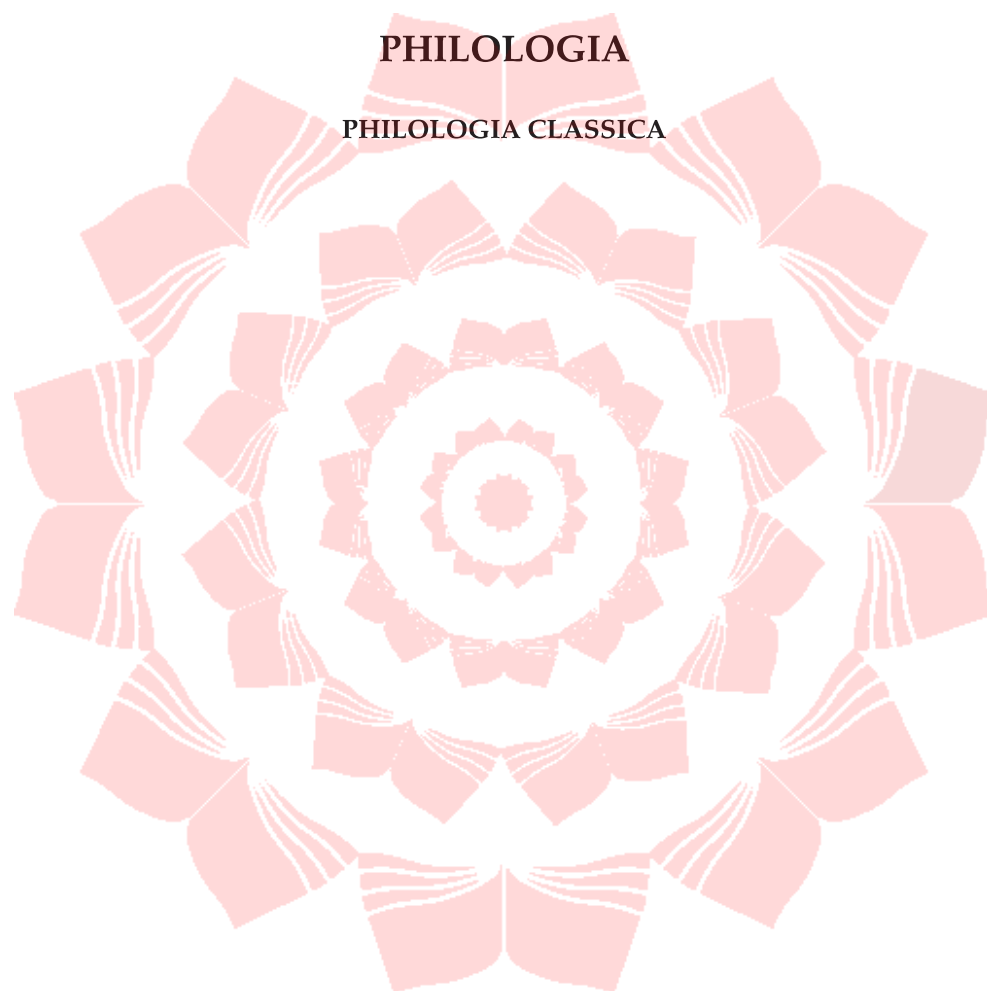
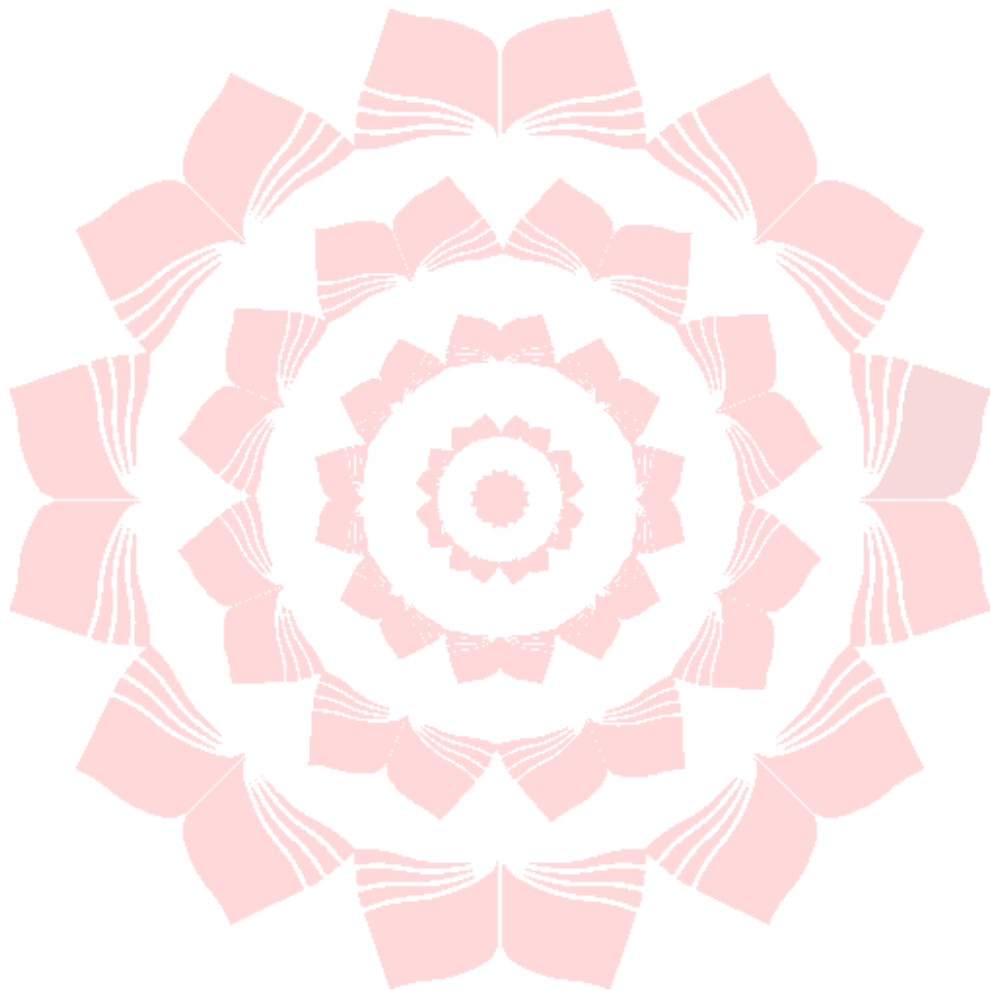

PHILOLOGIA
PHILOLOGIA CLASSICA

Colecția **Philologia** este coordonată de
Otniel-Laurean Vereș

LIANA LUPAȘ

**CINE SE TEME DE LIMBA
LATINĂ?**

**MIC DICȚIONAR DE EXPRESII ȘI
LOCUȚIUNI LATINE**

Ratio et Revelatio
2023

Seria *Philologia classica* este coordonată de
Antoaneta Sabău

Redactor: Emanuel Conțac
Coperta: Anamaria Toader
DTP: Paula Cionca

Tipărit la Print Expert, România

Copyright © Ratio et Revelatio, 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Lupaș, Liana

**Cine se teme de limba latină? : mic dicționar de expresii și
locuțiuni latine** / Liana Lupaș. - Oradea : Ratio et Revelatio,
2023

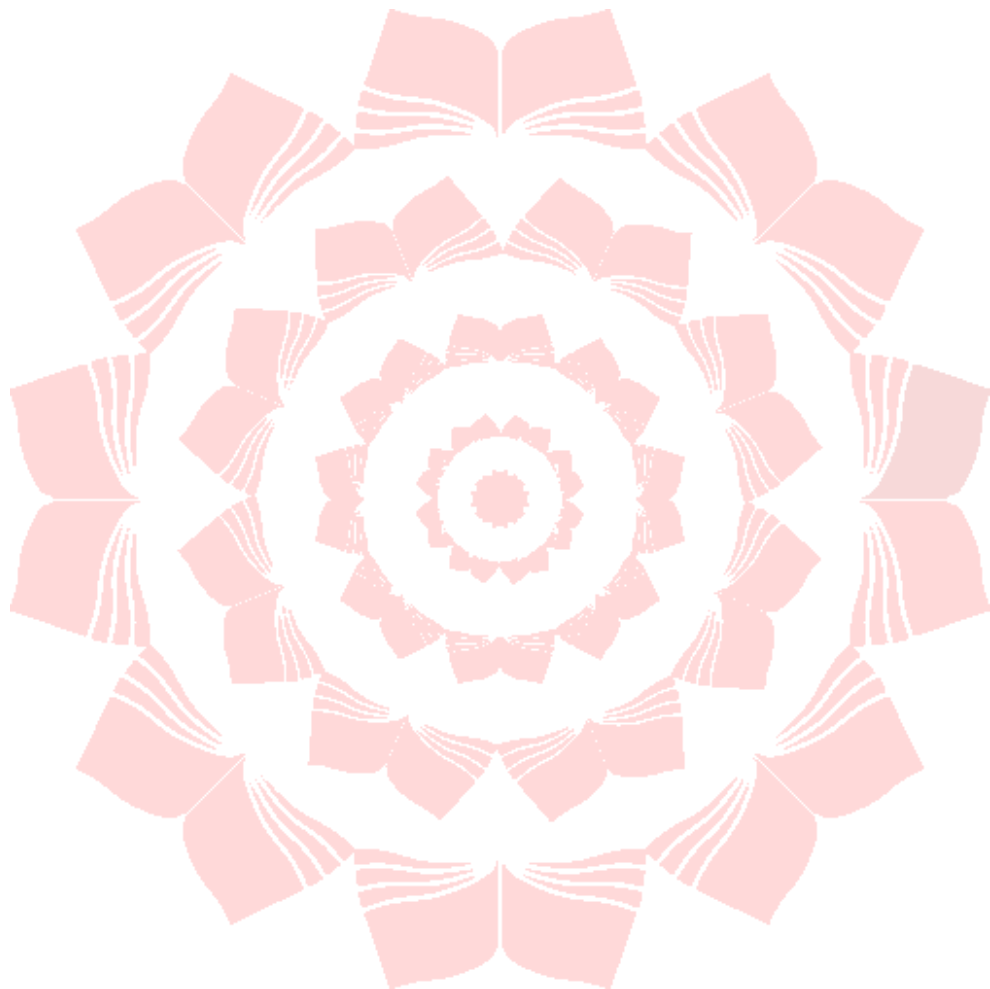
ISBN 978-606-9659-87-8
81

Editura Ratio et Revelatio
Str. Sofiei nr. 3, Oradea, Bihor, România, 410183
e-mail: office@ratioetrevelatio.com

www.ratioetrevelatio.com

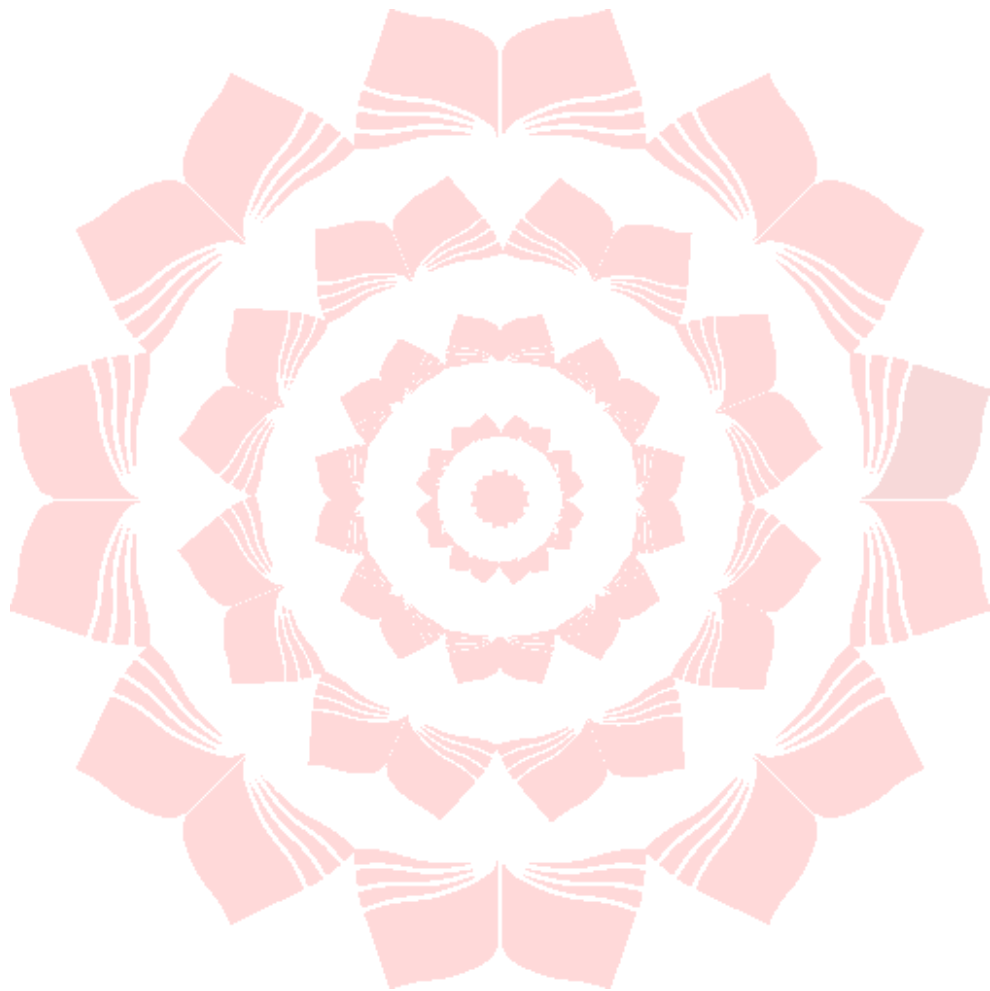
CUPRINS

ÎN LOC DE PREFAȚĂ	7
A	9
B	25
C	27
D	39
E	49
F	57
G	61
H	63
I	69
L	77
M	81
N	85
O	97
P	103
Q	113
R	119
S	121
T	135
U	141
V	145
EPILOG	149

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

Am avut norocul să mă nasc într-o familie care iubea cărțile și m-a încurajat să le deschid. M-am atașat de micul *Larousse* de când am început să merg la școală și am remarcat imediat paginile roz care despart dicționarul de enciclopedie. Nu de mult, m-am reîntors cu gândul la ele și mi-am dat seama că aș putea încerca și eu să redactez un mic dicționar de expresii latine. M-am hotărât să prezint, pe cât voi putea, istoria acestor expresii și să amintesc când au apărut ele și cum au fost folosite de-a lungul vremii. Știam că nu voi avea acces decât la cărțile de bază pe care le strânsesem în mica mea colecție personală și la informațiile care se găsesc pe internet. Am început prin a alcătui o listă de expresii și am revizuit-o și completat-o în repetate rânduri. Spre uimirea mea, am constatat că multe dintre expresiile incluse în lista mea nu datează din Antichitate, ci au apărut în timpul Renașterii sau chiar în epoca modernă. Într-o oarecare măsură, latina s-a menținut ca limbă internațională până în zilele noastre.

Ab urbe condita, „De la întemeierea orașului.”

Orașul este, bineînțeles, Roma, iar el a servit drept capitală și republicii romane, și imperiului. Potrivit tradiției, orașul ar fi fost întemeiat de Romulus în anul 753 înaintea erei creștine. Socotind de la întemeierea Romei, anul curent (2023) ar fi anul 2776 al Romei.

De regulă, în documentele romane, data unui eveniment este indicată de numele consulilor din acel an, și nu de timpul scurs de la întemeierea Romei. Raportarea la anul 753 s-a impus în timpul Renașterii.

Ab urbe condita este și titlul unei istorii a Romei compuse de Titus Livius între anii 27 și 9 î.e.n. Dintre cele 142 de cărți ale originalului, numai 35 au ajuns până la noi. Printre ele se numără și cărțile care descriu cel de al doilea război dintre Roma și Cartagina, care s-a desfășurat între anii 218 și 201 î.e.n.

Acta est fabula, plaudite, „Povestea s-a sfârșit, aplaudați!”

Cu aceste cuvinte se încheiau spectacolele de teatru în Roma republicană. La începutul capitolului 99 din *Viața lui Augustus*, Suetoniu scrie că împăratul le-a rostit pe patul de moarte. Alte surse antice afirmă că ultimele cuvinte ale lui Augustus au fost „Am găsit o Romă de lut și vă las una de marmură.”

A.D. vezi *Anno Domini*

Ad hoc, „Pentru acest scop, pentru un scop anume.”

Expresia latină se referă în primul rând la comitete sau adunări alese cu scopul de a rezolva o problemă

anume. Ea a început să fie folosită în limba română în a doua jumătate a secolului 19. La 30 martie 1856 s-a semnat la Paris tratatul care a pus capăt Războiului Crimeei. Documentul garanta independența și integritatea teritorială a Turciei, obliga Rusia să retrocedeze Moldovei Basarabia și recunoștea Valahia și Moldova ca state autonome sub suveranitatea Turciei. Cele două principate române au ales adunări legislative care urmau să decidă cum vor fi ele organizate în noul context politic. Aceste adunări sunt cunoscute ca „Divanele *ad hoc*.” În 1859, ele au făcut posibilă alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca principe al ambelor provincii românești și au înlesnit unirea celor două principate și crearea unui nou stat numit *România*.

Ad hominem sau *Ad personam*, „Referitor la un individ sau la o persoană anume.”

În secolul 4 înaintea erei creștine, Aristotel a arătat că există o deosebire importantă între argumentele care atacă teza susținută de o persoană și cele care atacă persoana care susține o anumită teză. În terminologia juridică modernă, argumentele care intră în cea de a doua categorie sunt definite ca *ad hominem* sau *ad personam* și nu pot fi folosite pentru a evalua calitățile tezei. Se pare că John Locke (1632–1704) a fost primul autor care a folosit termenul *ad hominem*.

Ad infinitum, „La nesfârșit, până la infinit.”

Expresia latină se referă la procese care nu se termină niciodată sau la secvențe care se repetă fără sfârșit. Ea este folosită uneori cu același sens ca *et cetera*. În 1733, Jonathan Swift, autorul povestirilor despre Gulliver, a publicat un poem în care un purice pișcă